

Karl Ditters von Dittersdorf

a šlechtická hudební kultura v českých zemích 2. poloviny 18. století

7. června 2019

Olomouc, Umělecké centrum UP – Konvikt, Komorní sál (1. patro, č. 112)

ABSTRAKTY

Jana Franková (Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě)

Hudební mecenát Václava Antonína z Kounic-Rietbergu: nové perspektivy bádání

Václav Antonín z Kounic-Rietbergu patřil k nejvlivnějším osobnostem rakouské monarchie druhé poloviny 18. století. Jeho postavení mu umožňovalo zásadně zasahovat i do hudebního života nejen rakouské metropole. V Kounicově působení v této sféře se odráží jeho osobní vkus, který ovlivnilo nejen prostředí metropole, ale také četné zahraniční cesty včetně kavalírské cesty či vyslanecké mise ve Francii. Příspěvek vychází z aktuálně řešeného výzkumného projektu zaměřeného na vliv francouzských pobytů Václava Antonína z Kounic-Rietbergu na jeho hudební patronát ve Vídni.

Kontakt: jana_frankova@seznam.cz

Markéta Haničáková (Slezské zemské muzeum Opava)

Recepce Dittersovy operní tvorby v zámeckém divadle řádu německých rytířů v Bruntálu

Příspěvek představí vztahy mezi hudebně-divadelní scénou rezidence řádu německých rytířů v Bruntálu a nedalekými operními centry ve Slezsku a na severu Moravy na přelomu 18. a 19. století. Pozornost bude věnována jak jednotlivým operním titulům a transferu hudebnin mezi jednotlivými středisky, tak zejména opernímu repertoáru divadelních produkcí bruntálského divadla, přičemž budou akcentovány zejména opusy Karla Dittersdorfa. Součástí příspěvku bude i prezentace zachovalých opisů Dittersových oper provozovaných na bruntálském zámku.

Kontakt: hanicakova@szm.cz

Václav Kapsa (Oddělení muzikologie, Ústav dějin umění AV ČR)

Johann Georg Orsler – slezský hudebník ve šlechtických službách a otazníky jeho tvorby

Původem slezský hudebník Johann Georg Orsler (či Orschler) prošel řadou míst významných pro dějiny hudby českých zemí: hrabě Žerotín jej poslal studovat hudbu k Rosetterovi a Fuxovi do Vídně, ve dvacátých letech je doložen v Praze, poté na Moravě a ve Vídni ve službách Jana Matyáše z Thurnu a Valsassiny, Františka Antonína hraběte Rottala, Josefa Jana Adama knížete Liechtensteina či Tomáše Vinciguerry hraběte Collalta. Pokud by býval Orsler nadiktoval synovi svoji autobiografii tak, jako to učinil Karl Ditters von Dittersdorf, měli bychom zřejmě neocenitelný zdroj informací o hudbě v českých zemích druhé třetiny 18. století – a třeba bychom měli jasněji i v tom, jak se správně psalo jeho příjmení (otázka, trápící již hudební lexikografy 18. století) či které z převážně instrumentálních skladeb pod tímto příjmením dochovaných zkomponoval otec, a které je naopak třeba připsat jeho synovi, violoncellistovi dvorní kapely ve Vídni. Žádná autobiografie však známa není, a tak se tento referát pokusí načrtnout odpověď na tyto otázky za pomoci inventářů a hudebních pramenů.

Kontakt: kapsa@udu.cas.cz

Petr Koukal (Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Telči)

Dittersdorf jako člověk

V muzikologii se rovněž setkáváme s důležitou otázkou, zda stačí k poznání tvorby určitého umělce vycházet ze studia jeho díla či zda je třeba poznávat i jeho vlastní život. U osobností starších hudebních epoch se to nedaří pokaždé skloubit pro nedostatek informací. V případě Carla Dittersdorfa máme svým způsobem řadu unikátních informací o jeho životě a názorech, zejména díky dobovému vydání jeho vlastního životopisu. Ten, jak se shoduje řada badatelů, však byl nejspíš vydavatelem záměrně pokrácen a upraven. Naštěstí se můžeme opírat o řadu archivních pramenů, dochovaných na našem území, které nám tuto nadhozenou otázku aspoň částečně zodpovídají. Proto se tento příspěvek pokusí přiblížit obecnější téma, které je i v názvu příspěvku – Dittersdorf jako člověk.

Kontakt: koukal.petr@npu.cz

Vladimír Mañas (Ústav hudební vědy, Masarykova univerzita Brno)

Znovuobjevené prameny k hudbě na dvoře knížat Liechtensteinů na přelomu 18. a 19. století

Rozsáhlost a poměrně složitá struktura Knížecího liechtensteinského archivu ve Vídni je primární příčinou stále nepříliš uspokojivého stavu poznání hudebního provozu na dvorech knížat z Liechtensteina. Na rozdíl od jiných případů, kdy se lze s větší či menší mírou věrohodnosti odvolat na nedostatek pramenů, představuje kulturní dění na liechtensteinských dvorech především heuristickou výzvu. Zatímco 17. a první polovina 18. století jsou pojednány v recentních studiích Vladimíra Maňase a Johannese Agustssona (2017), k období pozdního 18. a raného 19. století máme k dispozici pouze starší text Hannese Stekla (1978). Stekl na základě dřívější literatury odkazuje na jemu nedostupné písemnosti týkající se hudebního provozu u Liechtensteinů; s největší pravděpodobností jde o dnes již opět přístupný fascikl, jehož obsah bude naznačen v rámci příspěvku.

Kontakt: manas@phil.muni.cz

Marc Niubò (Ústav hudební vědy, Univerzita Karlova Praha)

Karl Ditters von Dittersdorf. Poznámky k tématickému katalogu a zpracování v SHK

Karl Ditters von Dittersdorf byl jedním z nejpłodnějších skladatelů 18. století, což je také reflektováno několika stovkami záznamů v centrální evidenci hudebních pramenů v ČR, tedy v Souborném hudebním katalogu NK ČR. Shodou okolností byl SHK založen muzikologem Oldřichem Pulkertem (1929–2016), který Dittersovu dílu věnoval mnoho let svého života. Jeho poslední, ale bohužel nedokončený projekt představuje tematický katalog Dittersdorfových děl, který O. Pulkert zanechal v pozůstalosti. Příspěvek seznámí s dosavadní podobou katalogu, rozsahem a způsobem zpracování a naznačí možnosti jeho dalšího využití.

Kontakt: marc.niubo@ff.cuni.cz

Jana Spáčilová (Katedra muzikologie, Univerzita Palackého Olomouc)

Karl Ditters von Dittersdorf a Olomouc

Vztah Karla Ditterse k Olomouci, resp. ke kapelám olomouckých biskupů, se dosud nestal předmětem soustředěnějšího badatelského zájmu. Přitom je téměř jisté, že skladatel při svých

cestách mezi Jánským vrchem a Vídní Olomouc několikrát navštívil. Jeho mecenáš, vratislavský biskup Schaffgotsch, navíc patřil k užšímu okruhu moravsko-slezské duchovní šlechty, u níž je možno předpokládat kontakty s olomouckým biskupstvím. Příspěvek se pokusí na základě dochovaných hudebních pramenů a kusých historických zpráv nastínit Dittersdorfův vztah k Olomouci a přispět k zaplnění jednoho z mnoha bílých míst týkajících se skladatelova života a díla.

Kontakt: jana.spacilova@upol.cz

Martin Voříšek (Jihočeská univerzita České Budějovice)

Dittersdorfovy skladby ve schwarzenberské hudební sbírce

Vezmeme-li v potaz celkový rozsah a záběr schwarzenberské hudební sbírky, jsou v ní dittersdorfiána zastoupena spíše spíše – katalog odkazuje ke zhruba čtyřiceti položkám včetně jednotlivých árií s klavírním doprovodem. Velmi pozoruhodnou a zároveň početně nejvýznamnější část těchto hudebnin však tvoří dvacet skladeb určených pro orchestr. Především jimi a jejich pravděpodobným využitím se tedy příspěvek bude zabývat, neboť i tyto materiály patrně svědčí o zvýšeném zájmu o orchestrální hudbu, jenž lze u schwarzenberského dvora zaznamenat v posledních dvou desetiletích 18. století.

Kontakt: martin.vorisek@post.cz